

Biblioteka
TEEN

Naslov originala:
R. J. Palacio
WONDER

Urednik
Aleksandar Šurbatović

Sa engleskog prevela:
Vesna Stamenković

R. H. Palasio

Beograd
2015.
DERETA

Za Rasela, Kejleba i Džozefa

*Doktori su dolazili iz dalekih gradova
samo da bi me videli
da bi mi stajali kraj uzglavlja
ne verujući svojim očima*

*Kažu kako mora da sam jedno
od Božijih čudesa
i, kako im se čini, nemaju
baš nikakvo objašnjenje*

– Natali Merčant, „Čudo“

Deo prvi

August

*Sudbina se osmehnula,
a usud iscerio prišavši mojoj kolevci...*

— Natali Merčant, „Čudo“

Običan

Znam da nisam običan desetogodišnjak. Mislim, naravno, radim ja i obične stvari. Jedem sladoled. Vozim bicikl. Šutiram loptu. Imam Iks-boks. Sve me to čini običnim. Valjda. I osećam se obično. Iznutra. Ali znam da od obične dece druga obična deca ne beže vrišteći sa igrališta. Znam da u običnu decu ne pilje kuda god da krenu.

Kad bih pronašao čarobnu lampu i dobio samo jednu želju, pozeleo bih da imam obično lice koje niko nikada ne primećuje. Pozeleo bih da mogu da prođem ulicom tako da me niko ne pogleda pa onako upadljivo skrene pogled. Evo šta ja u stvari mislim: jedini razlog što nisam običan jeste to što me niko drugi tako ne vidi.

Ali ja sam se već nekako navikao na svoj izgled. Umem da se pretvaram kako ne vidim grimase koje ljudi prave. Svi smo postali prilično dobri u tome: ja, mama i tata, Vija. U stvari, povlačim reč: Vija baš i nije dobra u tome. Ona ume stvarno da se iznervira kad je neko grub prema meni. Na primer, jednom su mi na igralištu neka deca nešto dobacivala. Ne sećam se tačno šta, jer ja ih nisam čuo, ali Vija jeste, i počela je da viče na njih. Takva je Vija. Ja nisam takav.

Ni Vija ne misli da sam običan. Tako kaže, ali da je to istina, ne bi imala potrebu da me toliko štiti.

Ni mama ni tata ne misle da sam običan. Oni misle da sam izvanredan. Verujem da sam ja jedina osoba na svetu koja razume koliko sam u stvari običan.

Inače, zovem se Avgust. Neću se opisivati. Kako god da ste me zamislili, verovatno izgledam još gore.

Zašto nisam išao u školu

Sledeće nedelje polazim u peti razred. Pošto nikada do sad nisam išao u pravu školu, moglo bi se reći da sam temeljno i potpuno prestravljen.

Svi misle da je razlog što nisam išao u školu moj izgled, ali to nije tako. Razlog za to su sve operacije koje sam prošao. Otkako sam se rodio do danas, bilo ih je dvadeset sedam. One veće zahvate uradili su pre nego što sam napunio četiri godine, pa se njih i ne sećam. Ali od tada sam imao po dva-tri zahvata svake godine (neki su bili veći a neki manji), a kako sam sitan za svoj uzrast i imam neke druge zdravstvene probleme koje lekari nikada nisu sasvim dokučili, često sam se razboljevao. Zato su moji roditelji odlučili da je bolje da uopšte ne idem u školu. Sada sam, međutim, mnogo snažniji. Poslednja operacija bila je pre osam meseci, i najverovatnije nekoliko godina neće biti potrebe za sledećom.

Mama me uči kod kuće. Nekada je ilustrovala knjige za decu. Vile i sirene su joj odlične. Crteži za dečake baš i nisu. Jednom je pokušala da mi nacрта Darta Vejdera, ali na kraju je ličio na nekakvog uvrnutog pečurkastog robota. Već je dugo nisam video da crta. Mislím da ima pune ruke posla oko mene i Vije.

Ne mogu da kažem kako sam oduvek želeo da idem u školu, jer to baš i ne bi bilo tačno. Želeo sam da idem u školu, ali samo ako bih mogao da budem isti kao i svi ostali đaci. Da imam veliko društvo sa kojim ću da visim posle škole i tako to.

Imam i sad nekoliko dobrih drugara. Kristofer mi je najbolji drug, a tu su i Zakari i Aleks. Znamo se otkad smo bili bebe. I pošto me oduvek znaju ovakvog kakav sam, navikli su na mene. Kad smo bili mali, stalno smo se igrali zajedno, ali onda se Kristofer preselio u Bridžport, u državi Konektikat. To je više od sat vremena vožnje od Nort River Hajtsa, na gornjem kraju Menhetna, gde ja živim. A Zakari i Aleks su pošli u školu. Zanimljivo je da Kristofera, iako se odselio, viđam češće nego Zakarija i Aleksa. Oni sad imaju mnogo novih drugara. Ipak, ako se slučajno sretnemo na ulici, i dalje su fini prema meni. Uvek se jave.

Imam i druge drugare, ali ne tako dobre kao što su mi bili Kristofer, Zak i Aleks. Na primer, Zak i Aleks su me uvek pozivali na rođendane kad smo bili mali, a Džoel, Imon i Gejb nisu. Ema me je jednom pozvala, ali nju dugo nisam video. I naravno, uvek odlazim kod Kristofera na rođendan. A možda ja i preterujem sa tim rođendanima.

Kako sam došao na svet

Volim kad mama priča o tome, jer me strašno zasmehava. Nije ta priča smešna kao nekakav vic, ali kada je moja mama priča, puknem od smeha.

Dakle, dok sam bio u maminom stomaku, niko nije imao pojma da ću kad izađem izgledati ovako. Mama je rodila Viju četiri godine ranije, i to tako „bez pô muke“ (mamine reči) da nije bilo nikakvog razloga za neka posebna ispitivanja.

Otrprilike dva minuta pre mog rođenja, doktori su shvatili da sa mojim licem nešto nije u redu, ali verovali su kako neće biti ništa strašno. Rekli su mami i tati da imam rascepljeno nepce i neke druge probleme koje su oni zvali „sitnim anomalijama“.

Te noći kad sam se rodio, u porodilištu su bile dve babice. Jedna je bila fina i draga. Druga, kaže mama, uopšte nije izgledala fino i drago. Imala je krupne ruke i (evo šta je smešno) neprestano je puštala gasove. Donela bi mami komadiće leda i pustila goluba. Proverila bi joj pritisak i pustila goluba. Mama kaže kako nije mogla da veruje da se nijednom nije čak ni izvinila! Pored toga, mamin doktor te noći nije bio dežuran, pa je dobila nekog džangrizavog, mladog doktora, koga su ona i tata prozvali Dugi, po liku iz neke stare serije (mada ga nisu tako oslovljavali). Ali mama kaže da ju je, iako su svi ostali oko nje bili loše volje, tata cele noći zasmehavao.

Kaže da su, kad sam izašao iz njenog stomaka, svi najjednom začutili. Mama nije stigla ni da me pogleda jer me

je ona fina babica brže-bolje odnela iz sale. Tata se tako polomio da je stigne, da je ispustio kameru koja se razbila u paramparčad. Onda se mama strašno uznemirila i pokušala da ustane iz kreveta kako bi videla kuda su pošli, ali ju je ona babica koja je stalno puštala gasove onim krupnim ručerdama zadržala u krevetu. Praktično su se potukle, jer je mama bila van sebe, a babica koja pušta gasove vikala je na nju da se smiri, da bi potom obe počele da se deru na doktora. A znate šta je on uradio? Onesvestio se! Tu, pred njima!

Kad je sestra koja pušta gasove videla da se doktor onesvestio, počela je da ga gurka cipelom ne bi li ga probudila, vičući: „Kakav si ti to doktor? Kakav si ti to doktor? Ustaj! Ustaj!“ A onda je najednom ispustila najveći, najglasniji, najsmrdljiviji prdež otkako je sveta i veka. Mama veruje kako je taj prdež na kraju i probudio doktora.

U svakom slučaju, kad mama prepričava tu priču, glumi sve uloge – uključujući i zvuke prdeža – i to je tako, tako, tako, *tako* smešno!

Mama kaže kako se ispostavilo da je sestra koja pušta gasove u stvari vrlo fina. Sve vreme je ostala uz mamu. Nije je napustila ni onda kad se tata vratio i kad su im doktori rekli koliko sam bolestan. Mama se tačno seća šta joj je sestra šapnula na uho kad joj je doktor rekao da najverovatnije neću preživeti noć: „Jer svaki koji je rođen od Boga pobeđuje svet“. A sledećeg dana, pošto sam preživeo noć, ta je babica držala mamu za ruku kad su je doveli da me prvi put vidi.

Mama kaže da su joj rekli sve o meni. Pripremili su je da me vidi. Ali tvrdi kako je, kad je prvi put ugledala moje sićušno, zborano lice, primetila samo kako imam lepe oči.

Inače, mama je prelepa. A tata je naočit. I Vija je lepa. Ako vas zanima.

Kod Kristofera

Bilo mi je stvarno krivo kad se Kristofer odselio pre tri godine. Oboma nam je tada bilo sedam. Satima smo se igrali figuricama iz *Ratova zvezda* i mačevali svetlosnim sabljama. To mi nedostaje.

Prošlog proleća odvezli smo se do Kristoferove kuće u Bridžportu. Dok smo Kristofer i ja tražili grickalice po kuhinji, čuo sam kako mama razgovara sa Kristoferovom mamom Lisom o tome kako ću najesen poći u školu. Nikada, ali baš nikada do tada nisam je čuo kako pominje školu.

„O čemu ti to pričaš?“, pitao sam.

Mama je izgledala iznenađeno, kao da nije nameravala da ja to čujem.

„Trebalo bi da mu kažeš o čemu razmišljaš, Izabel“, rekao je tata. On je sedeo u drugom kraju dnevne sobe i razgovarao sa Kristoferovim tatom.

„Razgovaraćemo o tome kasnije“, rekla je mama.

„Ne, zanima me o čemu ste pričale“, odgovorio sam.

„Zar ne misliš da si već spreman za školu, Agi?“, pitala je mama.

„Ne“, rekao sam.

„Ni ja ne mislim da jesi“, dodao je tata.

„To je onda to, slučaj zatvoren“, rekao sam slegnuvši ramenima i seo joj u krilo kao da sam mala beba.

„Ja samo smatram da bi trebalo da naučiš više nego što ja mogu da ti prenesem“, rekla je mama. „Mislim, Agi, znaš koliko meni ne idu razlomci!“

„U koju školu?“, pitao sam. Već mi je bilo došlo da plačem.

„U Bičer, odmah pored nas.“

„Hej, Agi, to je sjajna škola“, rekla je Lisa i potapšala me po kolenu.

„Zašto ne u Vijinu školu?“, pitao sam.

„Ona je prevelika“, odgovorila je mama. „Ne verujem da bi to bilo pravo mesto za tebe.“

„Neću“, rekao sam. Priznajem: namerno sam zvučao pomalo bebasto.

„Ne moraš da radiš ništa što ne želiš“, rekao je tata, prišao i uzeo me iz maminog krila. Preneo me je na drugi kraj sofe i stavio na koleno. „Nećemo te terati da radiš ništa što ne želiš.“

„Ali, to će biti dobro za njega, Nejte“, rekla je mama.

„Ne ako on to ne želi“, odgovorio je tata gledajući u mene. „Ne ako nije spreman.“

Video sam kako je mama pogledala Lisu, koja ju je uhvatila i čvrsto stegnula za ruku.

„Snaći ćete se vi već nekako“, rekla je mami. „Uvek se snađete.“

„Razgovaraćemo o tome kasnije“, kazala je mama. Znao sam da će se ona i tata posvađati oko toga. Želeo sam da tata pobedi. Ipak, deo mene je znao da je mama u pravu. Istini za volju, stvarno nema pojma o razlomcima.

Vožnja

Dugo smo se vozili kući. Zaspao sam, kao i obično, na zadnjem sedištu, s glavom na Vijinom krilu umesto jastuka i peškirom omotanim oko pojasa da ga ne bih izbalavio. I Vija je zaspala, a mama i tata su tiho razgovarali o nekim temama za odrasle za koje nisam mario.

Ne znam koliko sam dugo spavao, ali kad sam se probudio, kroz prozor automobila video se pun mesec. Noć je bila modre boje, a mi smo se vozili krcatim autoputem. A onda sam čuo kako mama i tata razgovaraju o meni.

„Ne možemo ga štititi doveka“, šapnula je mama tati koji je vozio. „Ne možemo da se pretvaramo kako će se sutra najednom probuditi i kako ovo više neće biti njegova stvarnost, jer *jeste*, Nejte, i moramo mu pomoći da nauči kako da se izbori s tim. Ne možemo više da izbegavamo situacije koje...“

„Pa treba da ga pošaljemo u školu, kao žrtveno jagnje...“ odgovorio je tata ljutito, ali nije stigao da završi rečenicu jer je video kako ga gledam u retrovizoru.

„Šta je žrtveno jagnje?“, upitao sam ga pospano.

„Spavaj, Agi“, rekao je tata nežno.

„Svi će piljiti u mene u školi“, rekao sam i briznuo u plač.

„Dušo“, rekla je mama. Okrenula se prema meni i uhvatala me za ruku. „Znaš da ne moraš to da radiš ako ne želiš. Ali razgovarala sam o tebi sa direktorom te škole i on bi baš voleo da te upozna.“

„Šta si mu rekla?“

„Kako si zabavan, mio i pametan. Kad sam mu rekla da si pročitao *Jahača zmajeva* sa samo šest godina, kazao je: „Čoveče, moram da upoznam tog malog“.

„Jesi li mu rekla još nešto?“, pitao sam.

Mama mi se osmehnula. Kao da me je zagrlila osmehom.

„Rekla sam mu za sve tvoje operacije, i koliko si hrabar“, odgovorila je.

„Znači, zna kako izgledam?“, upitao sam.

„Pa, odneli smo mu slike s prošlog letovanja u Montoku“, rekao je tata. „Pokazali smo mu slike cele porodice. I onu fantastičnu fotku na kojoj držiš onu ribu list na čamcu!“

„I ti si bio tamo?“ Moram da priznam, pomalo me je razočaralo što je i on učestvovao u tome.

„Da, oboje smo razgovarali s njim“, rekao je tata. „Stvarno fin čovek.“

„Dopao bi ti se“, dodala je mama.

Sad je najednom izgledalo kao da su na istoj strani.

„Čekajte, kad ste ga vi to upoznali?“, pitao sam.

„Vodio nas je u obilazak škole prošle godine“, odgovorila je mama.

„Prošle godine?“, ponovio sam. „Znači, razmišljate o tome već godinu dana, a meni niste ništa rekli?“

„Nismo znali da li bi te uopšte primili, Agi“, odgovorila je mama. „Nije lako upisati se u tu školu. Postoji čitava procedura oko prijema. Mislila sam da nema potrebe da ti kažem i da se uzbuđuješ bez potrebe.“

„Ali u pravu si, Agi, trebalo je da ti kažemo prošlog meseca kad smo saznali da si primljen“, rekao je tata.

„Sad kad malo bolje razmislim“, uzdahnula je mama, „pretpostavljam da je tako“.

„Da li je ona žena koja je onda došla kod nas imala neke veze sa tim?“, pitao sam. „Ona što mi je dala da radim onaj test?“

„U stvari, jeste“, rekla je mama. Izgledala je kao da je nešto zgrešila. „Imala je.“

„Rekla si mi da je to test inteligencije“, rekao sam.

„Pa znam, ali to je bila bezazlena laž“, odgovorila je. „Bio je to test koji si morao da položiš da bi te primili u školu. Inače, dobro si ga uradio.“

„Znači, lagala si me“, rekao sam.

„Bila je to bezazlena laž, ali jesam. Izvini“, rekla je i pokušala da se osmehne, ali kako joj ja nisam uzvratio osmeh, ponovo se okrenula napred.

„Šta je žrtveno jagnje?“, pitao sam.

Mama je pogledala tatu „*onako*“.

„Nije trebalo to da kažem“, rekao je tata gledajući me u retrovizoru. „To nije istina. Evo o čemu je reč: mama i ja te toliko volimo da želimo da te zaštitimo najbolje što možemo. Ali ponekad se ne slažemo u pogledu toga kako to da uradimo.“

„Neću da idem u školu“, rekao sam i prekrstio ruke.

„To bi bilo za tvoje dobro, Agi“, rekla je mama.

„Možda bih mogao da pođem sledeće godine“, odgovorio sam gledajući kroz prozor.

„Ove godine bi bilo bolje, Agi“, rekla je mama. „A znaš zašto? Zato što ćeš poći u peti razred, a to će svima biti prva godina u novoj školi. Nećeš biti jedini novi učenik u razredu.“

„Biću jedini učenik koji izgleda kao ja“, rekao sam.

„Ne kažem da to neće biti veliki izazov za tebe, jer dobro znaš da hoće“, odgovorila je. „Ali to će biti za tvoje dobro, Agi. Upoznaćeš mnogo novih drugara. Naučićeš svašta što

od mene nikada ne bi naučio.“ Ponovo se okrenula da me pogleda. „Kad smo išli u obilazak škole, znaš šta smo videli u laboratoriji? Pilenice koje se upravo izleglo iz jajeta. Bilo je tako slatko! Agi, pomalo me je podsetilo na tebe kad si bio beba... I na te tvoje krupne oči...”

Obično volim kad pričaju o vremenu kad sam bio beba.

Ponekad poželim da se šćućurim i pustim ih da me zagrlje i svog me izljube. Žalim za vremenom kad sam bio beba i kad nisam znao ništa. Ali sada nisam bio raspoložen za to.

„Ne želim da idem u školu“, rekao sam.

„A šta kažeš na ovo? Da li bi mogao barem da se upoznaš sa gospodinom Tursonom pre nego što definitivno odlučiš?“, pitala je mama.

„Gospodinom Tursonom?“, pitao sam.

„Direktorom škole“, odgovorila je mama.

„Zove se gospodin *Tur-son*?“, ponovio sam.

„Da, zamisli!“, odgovorio je tata i osmehnuo mi se u retrovizoru. „Možeš li da veruješ da se čovek stvarno tako zove, Agi? Mislim, ko bi još pristao da se zove gospodin Turson?“

Osmehnuo sam se iako nisam želeo da oni to vide.

Tata je bio jedina osoba na svetu koja je mogla da me nasmeje bez obzira na to koliko mi nije do smeha. Tata je uvek sve zasmehavao.

„Znaš, Agi, trebalo bi da odeš u tu školu samo da čuješ njegovo ime preko razglasa!“, rekao je tata uzbuđeno.

„Možeš li da zamisliš kako bi to bilo smešno? Halo, halo! Poziva se gospodin Turson!“ Govorio je piskutavim glasom, kao neka stara gospođa. „Dobar dan, gospodine Turson! Videla sam vaš auto tamo u *pozadini*. Neko vas je udario u *zadnji trap*? Nećete valjda samo *sedeti* skrštenih ruku!“

Počeo sam da se smejem, i to čak i ne zbog toga što je bio mnogo smešan, već zato što više nisam bio raspoložen da se durim.

„Moglo je da bude i gore!“, nastavio je tata svojim glasom. „Mama i ja smo na fakultetu imali profesorku koja se zvala gospođica Guzman.“

Sad se i mama nasmejala.

„Šalite se?“, pitao sam.

„Roberta Guzman“, odgovorila je mama i podigla ruku kao da se kune da govori istinu. „Bobi Guzman.“

„Bila je baš okrugla.“

„Nejt!“, viknula je mama.

„Šta je bilo? Samo sam hteo da kažem da je imala okruglo lice.“

Mama se nasmejala i odmahнула glavom.

„Hej, hej, znam!“, rekao je tata uzbuđeno. „Hajde da im ugovorimo sastanak na slepo! Možete li to da zamislite? Gospođice Guzman, upoznajte gospodina Tursona. Gospodine Turson, gospođa Guzman. Mogli bi da se venčaju i izrode mnoštvo malih guzičica.“

„Jadan gospodin Turson“, odgovorila je mama odmahujući glavom. „Agi ga nije još ni video, Nejte!“

„Ko je gospodin Turson?“, pitala je Vija pospano. Upravo se probudila.

„Direktor moje nove škole“, odgovorio sam.

R. H. Palasio
ČUDO

Za izdavača
Dijana Dereta

Glavni urednik
Aleksandar Šurbatović

Likovno-grafička oprema
Milan Bogdanović

Lektura i korektura
Sonja Milovanovic

Dizajn korica
Jana Vuković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-7346-977-5

Tiraž

1000 primeraka

Beograd 2015.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo

Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd

tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižare DERETA

Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

Banovo brdo, Dostojevskog 7, tel: 011/ 30-58-707, 35-56-445

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.111(73)-93-31

ПАЛАСИО, Р. Х.

Čudo/R. H. Palasio; prevod s engleskog
Vesna Stamenković. – 1. Deretino izd. – Beograd:
Dereta, 2015 (Dereta: Beograd). – 348 str.: ilustr.;
20 cm. – (Biblioteka Teen)

Prevod dela: Wonder/R. J. Palacio. – Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-7346-977-5

COBISS.SR-ID 213627916